

УДК 378. 091'373: 004.738.5

**ІНТЕРНЕТ-ПІДТРИМКА У ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНІЙ
ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Фадєєва Т.О.

***кандидат педагогічних наук, доцент
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка***

**ІНТЕРНЕТ-ПІДТРИМКА У ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНІЙ
ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Фадєєва Т.О.

У статті розглядається практичний аспект використання Інтернет-ресурсів для підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Викладання предметів математичного циклу студентам психолого-педагогічного факультету з опорою на методичні матеріали сайтів, підготовлених до відповідних курсів, містить елементи дистанційної освіти. Обговорення актуальних проблем навчання в початкових класах на форумі сайтів, підготовка презентацій, ведення студентського Портфолію, звітність електронною поштою – окремі форми роботи викладача та студента в Інтернет-режимі.

Ключові слова: Інтернет, сайт, форум, самостійна робота, Портфолію, презентації, інформативні компетентності.

**ИНТЕРНЕТ-ПОДДЕРЖКА В ПРОФЕССИОНАЛЬНО-
МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ
НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ**

Фадеева Т.А.

В статье рассматривается практический аспект использования Интернет-ресурсов для подготовки будущих учителей начальных классов. Преподавание предметов математического цикла студентам психолого-педагогического факультета с опорой на методические материалы сайтов, подготовленных к соответствующим курсам, содержат элементы дистанционного обучения. Обсуждение актуальных

проблем обучения в начальных классах на форуме сайтов, подготовка презентаций, ведение студенческого Портфолио, отчетность по электронной почте – отдельные формы работы преподавателя и студента в Интернет-режиме.

Ключевые слова: Интернет, сайт, самостоятельная работа, Портфолио, презентации, информатические компетентности.

INTERNET SUPPORTING IN THE PROCESS OF PRIMARY TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING

Fadeyeva T.

Practical aspect of the Internet resources use for the preparation of the primary school future teachers is examined in the article. The teaching of the mathematical cycle subjects to the students of the psychology and pedagogic department with the bearing to the methodic materials of the sites which were prepared for the corresponding courses includes the elements of the distant education. The discussion of the actual problems of the teaching in primary school at the sites forum, the preparation of presentations, the running of the Portfolio, the accounts through E-mail – these are some forms of the teacher and students work in the Internet-regime.

Key words: Internet, site, individual work, Portfolio, presentation, information competence.

Процеси інформатизації сучасної початкової педагогічної освіти суттєвим чином впливають на якість професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Упровадження в навчальний процес вищої школи комп'ютерних навчальних програм дозволяє організувати студентів до продуктивної навчально-творчої, пошукової діяльності, але не вичерпує можливостей використання інформаційних технологій з більш широким діапазоном застосування при викладанні предметно-методичних дисциплін. Перспективним напрямом, який відповідає завданню підвищення рівня підготовки майбутнього вчителя, виступає створення навчального середовища із залученням Інтернет-ресурсів відкритого типу під конкретну навчальну дисципліну. Випереджувальний характер навчання у вищій школі з застосуван-

ням інформаційних технологій узгоджується з освітніми перспективами розвитку вищої школи та державотворчими документами щодо інформатизації початкової ланки освіти.

Аналіз наукової та методичної літератури з проблеми використання інформаційних технологій дозволяє виокремити кілька підходів, перший із яких полягає у вивченні проблеми формування інформаційної культури школярів (М.М. Левшин, В.А. Ребрина, І.Ф. Тесленко, С.В. Уткіна, Б. Хантер). Наступний підхід передбачає розробку комп'ютерних навчальних програм, мультимедійних підручників з предметів освітнього циклу для практичного використання на уроках у початковій школі. Відповідно до третього підходу інформаційні технології розглядаються як різновид інноваційної діяльності (В.В. Химинець). Однак, залишається поза увагою дослідників проблема методичного забезпечення навчального процесу у вищій школі з використанням Інтернет-ресурсів.

Мета статті полягає у виокремленні способів підвищення якості підготовки майбутніх учителів початкових класів, практичному розв'язанні проблеми впровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи та розробці відповідного методичного Інтернет-забезпечення.

Інформаційні технології є потужним засобом соціальної модернізації освітньо-педагогічної діяльності в усіх ланках системи освіти. Сьогодення вимагає від учителя початкових класів високої майстерності, професіоналізму, уміння творчо підходити до розв'язання проблем навчання з урахуванням сучасних концепцій розвитку математичної освіти, формування інформаційної культури як учителя початкових класів, так і молодших школярів. Ефективність використання інформаційних технологій у навчальному процесі залежить від багатьох дидактичних умов, і, насамперед, від цільових та ціннісних установок, орієнтованих на досягнення якісно нових результатів вищої освіти. Вони є необхідною складовою формування професійно-методичних компетентностей сучасного вчителя, оскільки спрямовані на підсилення фундаментальної підготовки майбутніх учителів і мають аспекти: а) інформаційні технології як об'єкт вивчення (комп'ютерні компетенції як реалізація інформаційного аспекту модернізації

математичної освіти у ВНЗ; уміння працювати з програмним забезпеченням); б) інформаційні технології як засіб активного навчання студентів, інноваційної діяльності з використання Інтернет-ресурсів (виконання студентами Інтернет-проектів, складання Інтернет-програм, залучення до дистанційного спілкування, презентація виконаних методичних завдань в Інтернет-мережі тощо).

Продуктивність дидактичного проектування навчального процесу забезпечується дотриманням міри співвідношення “паперового” навчання та навчання студентів з використанням Інтернет-матеріалів. При викладанні математичних дисциплін на психолого-педагогічному факультеті вона досягається поєднанням змістових узагальнень, які здійснюють студенти з педагогом під час лекцій і практичних занять, та самостійної роботи студентів з інформаційними Інтернет-ресурсами. Організоване таким чином інформаційне середовище при викладанні математичних дисциплін створює передумови до формування позитивної мотивації до оволодіння предметним змістом курсів “Математичні методи у психології”, “Технології викладання освітньої галузі “Математика”, “Інноваційні технології навчання математики в початкових класах”.

В інформаційному середовищі формуються готовність майбутнього вчителя до професійної діяльності, яка передбачає розвиток аналітичних умінь (оперування інформаційними потоками, перерозподіл чи структурування навчальних матеріалів, виконання системної обробки інформації різної ємності, критичність в оцінюванні інформації, уміння виокремлювати головне); формування когнітивної гнучкості мислення як здатності до перспективного планування, моделювання та методичного прогнозування; інформатичних умінь (технічних навичок у роботі з комп’ютером, носіями інформації, пошуковими системами, мультимедійними засобами, Інтернет-ресурсами), комунікативних умінь або форм усної та писемної мови, володіння стильовими формами електронного спілкування, оформлення презентацій відповідно до правил спілкування в Інтернет-мережі; навичок самовдосконалення та самореалізації (створення власних проектів, підготовка публікацій творчих робіт, участь в обговоренні проблемних питань на форумі, висунення методичних пропозицій та рекомендацій тощо). Ознакою

сформованої на достатньому рівні професійної компетентності майбутнього вчителя виступає вміння обирати продуктивну, раціональну стратегію професійно-методичної діяльності, володіння варіативними підходами у організації педагогічного процесу та застосування інноваційних технологій до конкретних навчальних ситуаціях. Оскільки вчитель виконує соціальну роль посередника між учнем та пласом культурно-історичного спадку, то в процесі навчання у вищому педагогічному закладі мають бути враховані інформаційні аспекти модернізації початкової математичної освіти. У перспективі – це самостійна робота вчителя по розробці дидактичних проєктів, складанні методично орієнтованих презентацій, створенні навчальних фільмів та методичної Інтернет-скарбнички. Особистісно-педагогічна творчість учителя набуває індивідуальних форм професійно-методичного зростання лише в єдності компетентності педагога в питаннях використання інноваційних інформаційних технологій (теоретичний аспект) та впровадження здоров'язберігаючих підходів у реалізації управлінських програм у практику формування інформаційної культури молодших школярів (морально-ціннісний аспект).

У навчальному процесі при оволодінні студентами змістом вказаних дисциплін здійснюється робота по веденню студентського Портфоліо. Потрфоліо є результатом спеціально організованого пошуку та узагальнення навчальної інформації з метою здійснення системного моніторингу педагогом та самоаналізу студентами якості виконання практико орієнтованих методичних завдань. Студентське Портфоліо представлене як робоча файлова папка, котра містить багатоцільову навчально-методичну інформацію і документує особистісні навчальні досягнення студента з певної навчальної дисципліни. Серед типів Портфоліо надається перевага “Демонстраційному портфелю”, “Загальному портфелю”, “Оцінковому портфелю”. До структури Портфоліо віднесені титульний аркуш (відомості про навчальний предмет, студента); програма курсу; теоретичні знання у вигляді структурно-логічних схем, зразків міркування, зразків виконання, мовленнєвих зразків, системи опорних методичних завдань, паспортів статистичних критеріїв тощо; розробки практичних занять та практичні роботи студентів (конспекти та фрагменти уроків, альбом коротких записів

до задач, альбом геометричного матеріалу, роботи студентів з повним циклом статистичного дослідження); оцінювання результатів навчання (викладачем, студентом у вигляді листа самооцінки).

Апробація моделі навчання студентів психолого-педагогічного факультету з використання Портфоліо дозволяє дійти висновку про позитивні результати, а саме: доступність складання, ведення та впровадження в навчальний процес; можливість фіксування індивідуальних навчальних досягнень кожного студента, своєчасного виявлення утруднень у студентів при засвоєнні ними нової навчальної інформації чи практичному застосуванні одержаних знань, умінь чи навичок у конкретних навчальних ситуаціях. Серед негативних можна вказати на жорстку регламентацію викладачем обсягу навчальних завдань, що значно знижує роль самостійної роботи з планування студентом власної навчально-методичної діяльності. Узагальнюючий висновок щодо запровадження Портфоліо в навчальний процес полягає в тому, що “паперове” навчання не задовольняє освітніх потреб студентів, не дозволяє їм виявити ініціативу та самостійність.

Наступним етапом у професійно-методичній підготовці студентів психолого-педагогічного факультету при вивченні дисциплін математичного циклу стало складання студентами Портфоліо з використанням матеріалів Інтернет-сайтів, створених до кожного навчального курсу. Підхід до організації процесу навчання, коли Портфоліо та Інтернет-сайт утворили циклічну взаємопов’язану дидактичну структуру, вплинув на модель навчання. Традиційну модель можна означити як таку, що базується на комунікативній, інформативній, наслідувальній взаємодії учасників навчального процесу, тоді як Інтернет орієнтована – на створення Інтернет-середовища. Особливістю інформаційного середовища в Інтернет-мережі є те, що кожен студент має рівний та вільний доступ (у часі та просторі) до матеріалів сайту. Студент одночасно є “споживачем” навчальної інформації та автором певних матеріалів сайту, тобто, навчаючись сам, він навчає інших. Наведемо приклади навчально-методичних завдань, які виконують студенти з Інтернет підтримкою. Це навчальні проекти: підбір, структурування навчальних матеріалів з курсу за темами сайту, створення студентами Web-сторінки, обговорення студентських робіт та їх захист авторами проектів. Метою упро-

вадження навчальних проєктів виступає розвиток самостійності та творчості як складових процесу формування професійно-методичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів в Інтернет-середовищі.

Інтернет-ресурс з елементами дистанційної освіти, призначений для складання студентського Портфолію, містить: програму курсу, опорні тексти лекцій, розробки практичних занять, зміст домашніх робіт, перелік питань до курсового і державного екзаменів, вимоги до виконання самостійних робіт, критерії оцінювання прикінцевих результатів, статті науковців до тем курсу, список літератури. Наступним завданням, обов'язковим для груп студентів, є створення навчального фільму за темами курсу або слайд-шоу для фотоальбому, їх оформлення та розміщення на сайті при підтримці педагога. Перевага подання навчальних фільмів на сайті полягає у тому, що студенти, наприклад, третього курсу, у домашніх умовах можуть їх переглядати з метою ознайомлення зі структурою уроку математики, виконання аналізу уроку тощо. Студенти п'ятого курсу мають зразок виконання творчого завдання, пов'язаного зі створенням навчального фільму, як-то написання сценарію, дотримання вимог до зйомок, розподілу ролей, виведення на сцену головного героя, реалізації освітніх цілей, розподілу часу на уроці і т. д.

Вихованню у студентів відповідальності, активного ставлення до виконання навчальних завдань та якісного їх оформлення, своєчасної звітності сприяють види спілкування “педагог – студент” з використанням Інтернет-ресурсів. До них відносимо обговорення актуальних проблем початкової математичної освіти на форумі сайтів, а саме “Формування основ інформаційної культури молодших школярів”, “Проектна діяльність учнів початкових класів на уроках математики”, “Технології навчання математики в початкових класах”, “Формування логічності мислення молодших школярів”, “Технологія складання нестандартних задач з математики в початкових класах”. Для моніторингу навчальних досягнень студентів протягом семестру та спілкування з викладачем використовуються електронна пошта та Skype. Результати зворотного зв'язку дозволяють підтримувати “відкриту” динаміку особистих здобутків кожного студента, а також – вносити зміни в пер-

спективне планування навчального процесу курсів із математичним змістом.

Поєднання кількох видів Інтернет-підтримки для організації процесу навчання студентів психолого-педагогічного факультету сприяють формуванню в студентів ініціативи, самостійності та потягу до пошукової дослідницької діяльності. Студентами створюються методичні скарбнички або технологічний інструментарій майбутнього вчителя, який зорієнтований на освітню перспективу. Інтернет-матеріали в навчанні студентів підвищують якість викладання математичних і методичних дисциплін, залишаючись одним із засобів віртуального навчання. Тільки в поєднанні з веденням Портфоліо реалізуються цілі професійно-методичної підготовки вчителя початкових класів.

Серед напрямів подальших розвідок проблеми продуктивної освіти на засадах Інтернет-підтримки вбачаємо створення відеотеки навчальних фільмів, підготовлених студентами, залучення студентів психолого-педагогічного факультету до участі в студентських Інтернет-конференціях різних рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Збірник програм з інформатики для 2-11 класів / Упоряд. Ребрина В.А. – Шепетівка: Аспект, 2003. – С. 6-14.
2. Лапчик М.П. Реализация компонентов информатики и НИТО в учебных планах педагогических вузов. // Информатика и образование. – 1996. – № 6. – С. 1-5.
3. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, А.И. Мищенко, Е.Н. Шиянов. – М.: Школа Пресс, 1998.
4. Хуторской А.В. «Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированного образования» // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.